

Slutrapport for projektet Nordiske Sprogpiloter, februar 2009

Indledning

Pilotprojektperioden for pilotprojektet *Nordiske sprogpiloter* er nu afsluttet og afrapporteres hermed. Bilag til slutrapporten er den evalueringsrapport, der er udarbejdet efter afslutningskonferencen. Evalueringsrapportens resultater gentages ikke direkte i slutrapporten, men i rapporten præsenteres forløb og overvejelser, således at der skabes en kontekst for evalueringsresultatet, så læseren får et indblik i projektets styrker og svagheder.

Projektets mål (fra projektplanen)

Projektet skal resultere i at det uddannes 60 nordiske sprogpiloter rundt omkring i Norden. En sprogpilot skal:

- som lærer i grunnskolen fungere som aktiv grannspråksformidler ute på feltet
- som kollega være en resurs og rettleder samt pådriver som kan bidra til å ta i bruk eksisterende undervisningsmateriale og utvikle praktiske undervisningseksempler og metoder
- som lærerutdanner bidra til at forbedre praksisdelen a grannspråksmomentet i lærerutdanningen både kvalitativt og kvantitativt

Det etableres et nettverk etter kurset og i det etterfølgende året skal deltakerne kunne dokumentere et vellykket grannespråksprosjekt i egen klasse på en slik måte at det kan benyttes av andre lærere. Dette skjer gjennom en særskilt e-møteplass.

Prosjektforløbet

Rekrutteringen

Da vi gerne ville sikre os, at sprogpiloterne reelt kunne komme til at fungere som resursepå personer og veiledere, var det viktig å få fat i ildsjæle og personer, der var reelt interessert i det nordiske stof, og som også var indstillet på å påtage sig den oppgave etterfølgende. Derfor valgte vi en lidt vanskelig rekrutteringsplan. Vi gikk ikke gjennom traditionelle kursussopslag, men fikk fat i vores målgruppe gjennom kontakter til læreruddannelsessteder, gjennom Foreningen Nordens kontaktpersoner, gjennom personlige kontakter og ved å henvende os til skoleledelsen på en række skoler. Det har vist sig – ikke overraskende - at den personlige kontakt virker bedst. Rekrutteringen til kursuset gikk meget lettere end til de to første, da den allerbedste metode er å lade de uddannede sprogpiloter være ambassadører. Det har været lettest å rekruttere personer fra Danmark og Sverige – og vanskeligst fra Norge og den finsktalende del af Finland. Årsagen til, at det er vanskelig å få deltagere fra Norge og Finland er tilsyneladende landenes tradition for og økonomi til å sende folk på etteruddannelse. Samtidig har det været vanskelig å motivere de finsksprogede til å delta i et kursuset, der handler om nordisk sprogforståelse. Men det lykkedes alligevel gjennom en massiv indsats fra Hanaholmens side å få 3 med finsk som modersmål med på kursuset 3. Som det fremgår af evalueringsrapporten lykkedes det ikke å få grønlandske del-

tagere, selv om vi både havde kontakt med Grønlands seminarium og skoler, der tidligere har vist interesse for nordisk samarbejde. Det er glædeligt, at både Island og Færøerne var meget pænt repræsenteret landenes størrelse taget i betragtning.

De 59 sprogpiloters nationale fordeling:

Danmark 20, Finland 7, Færøerne 3, Island 9, Norge 4, Sverige 16.

De tre kurser

Programmet for de tre kurser var i det store og hele det samme, men de kulturelle indslag var selvfølgelig tilpasset det land, kurset fandt sted i. I Danmark havde vi besøg af en børnebogsforfatter, der dels præsenterede sit forfatterskab, dels lavede et kreativt skriveforløb med deltagerne, desuden var vi på en nordisk litterær byvandring i det gamle København, i Finland så vi en teateropsætning af Kalevala for børn og læste en bearbejdet udgave af Kalevala som forberedelse til kurset, I Oslo arbejdede vi med Ibsen for børn og unge og var på Ibsenmuseet, så en Ibsenforestilling i teateret og var på en guidet rundtur i Ibsens fodspor. Men selv om programmet næsten var det samme på indholdssiden, undergik kurserne en løbende udvikling i forhold til strukturen som et resultat af kursusevalueringerne. På kursus 1 blev der fx foreslået oplæsningsaftener, hvor deltagerne kunne præsentere ny litteratur fra deres hjemland til inspiration for de andre i forhold til at arbejde med nordisk litteratur – det blev selvfølgelig en del af kursus 2 og 3. Det blev også tydeligt, at deltagerne havde så meget at byde på, at det var oplagt at sætte mere tid af til, at deltagerne kunne arbejde med at udvikle undervisningsforløb og ideer til materiale, det blev der derfor også sat mere tid af til. Endelig viste det sig, at deltagerne meget gerne ville have flere oplæg med fokus på didaktik, hvilket også blev indarbejdet. Med disse erfaringer i baghovedet gik vi i gang med at planlægge afslutningskonferencen og valgte, at den hovedsageligt skulle bestå af oplæg/workshops afholdt af sprogpiloter.

Afslutningskonferencen:

Der var 41 tilmeldt til afslutningskonferencen, hvilket var et meget fint antal. Vi hørte fra stort set alle deltagere, og de fleste af dem, der ikke deltog, havde meget plausible grunde (barsel, alvorlig sygdom, krisen på Island).

Afslutningskonferencen foregik på Lysebu i Oslo over 2 døgn og var en meget fin finale. Både rammer og indhold var helt i top, og det var en stor succes at bringe deltagere fra de tre kurser sammen. Konferencen bestod af 3 fællesforelæsninger (en om nordiske sprogpolitik af Jørn Lund, en om it som redskab i undervisningen i det nordiske og en om færøsk sprog og litteratur), 3 sessioner med workshops, hvor sprogpiloterne præsenterede erfaringer med fx Kalevala i 8. Klasse, nordisk temaforløb for mellemtrinnet på en svensk skole, testning af elevernes nabosprogskompetence på en svensk skole, et brevvekslingsprojekt mellem en dansk og norsk klasse, undervisning med nordisk rap. Mange var frustrerede over, at de ikke kunne nå at besøge mere end 3 workshops. Endelig havde afslutningskonferencen også 2 kulturelle indslag: Et besøg af Jan Kjærstad og en nordisk teaterforestilling med smagsprøver fra nordisk litteratur af Morten Jostad. I forlængelse af konferencen har der været en del mailaktivitet, hvor deltagerne har efterspurgt venskabsklasser, materiale, ideer mm.

Hjemmesiden:

Sprogpiloterne har fra projektets start haft sin egen hjemmeside www.sprogpiloter.dk, og den har været en væsentlig informationskilde i forbindelse med annoncering og information om projektet i almindelighed og de 3 kurser i særdeleshed. Hjemmesiden har til nu haft to primære funktioner:

- Information (om kommende kurser og kursusstedet, tilmeldingsskema, program mv.)
- Platform for materiale fra kurserne og links til vigtige sider med nordiske temaer

Hjemmesiden rummer oplysninger om projektet, kurserne, midtvejsrapporten og evalueringerne fra de forskellige kurser. Derudover rummer siden forelæsernes powerpoints, deltagernes forslag til undervisning og en række links til væsentlige rapporter, hjemmesider mv.

På hjemmesiden oprettede vi desuden en blog efter kursus 1, men det er ikke rigtigt lykkedes at få en dialog i gang. I stedet blev der i forlængelse af afslutningskonferencen etableret et mødested for sprogpiloter på Facebook.

Målopfyldelse

Der blev uddannet 59 sprogpiloter (en tilmeldt til kursus 3 blev syg og sprang fra den dag, kurset startede, så vi kunne ikke nå at rekruttere en anden fra ventelisten). Evalueringsrapporten viser, at de forskellige delmål for projektet til fulde er opnået. Navnlig bilaget med deltagernes beskrivelser af, hvad de har gjort efter kurset, dokumenterer, at det er lykkedes at få uddannet en gruppe ildsjæle, hvis begejstring og entusiasme for at arbejde med det nordiske stof i undervisningen bevares og videreudvikles efter kursets afslutning. Det, at deltagerne vidste, at de skulle mødes igen til afslutningskonferencen, har formodentlig yderligere bidraget til nogle af de initiativer, der er sat i gang. Flere udtrykte, at de blev ansporet af, at de havde meldt sig til fx at holde en workshop på afslutningskonferencen.

Perspektiverende betragtninger

Projektets succes skyldes formodentlig flere forhold. Først og fremmest er det lykkedes at rekruttere de rigtige personer, men det er ikke gjort med det. Det, at kurset har haft eksplicit fokus på at udvikle en nordisk didaktik og modernisere indholdet i nabosprogsundervisningen, har formodentlig også spillet en væsentlig rolle: Deltagerne giver i evalueringen udtryk for, at indholdet har været i top, og man kan i deres beskrivelser i slutevalueringen se, at mange har arbejdet videre med at udvikle de ideer, de fik under kurset. Endelig skal man heller ikke undervurdere, at det betyder noget, at deltagerne har følt sig lidt forkælet. Kurserne har været gratis at deltage i, og kursusgårdene har skabt nogle meget fine rammer om kurset – god forplejning, gode lokaler og en meget behagelig atmosfære.

Efter projektets afslutning er jeg dels blevet kontaktet af medier og blevet interviewet til aviser og radio, dels af interesserede personer, der gerne ville høre mere om projektet og få ideer til selv at arbejde mere med det nordiske, og som selv var interesserede i at blive uddannet sprogpilot, men jeg har også fået henvendelse fra mange andre, der havde forslag til ideer eller havde noget at tilbyde (nordiske fortællekurser, ny nordiske ordbog mv.). Der er således med projektet sat en vigtig udvikling i gang, som det ville være ærgerligt ikke at arbejde videre på at udvikle.

Anbefalinger vedr. sprogpiloternes fremtid

Sprogpilotprojektet har i sin pilotfase været en stor succes. På den baggrund er det blevet besluttet at videreføre sprogpilotprojektet, men i en mindre omkostningstung form. Det er vigtigt, at der både uddannes nye sprogpiloter, men at der også sørges for tilbud til allerede uddannede piloter, bl.a. så de får mulighed for at dele deres erfaringer. Afslutningskonferencen viste, hvor frugtbart et sådant genmøde er.

På baggrund af min erfaring fra pilotfasen vil jeg derfor foreslå følgende:

Organisering:

Sprogpilotprojektet ledes af en projektleder, der er tovholder på projektet og har ansvar for initiativer omkring udvikling af konceptet, løbende planlægning, udvikling og evaluering af kurserne, korrespondance med nye og tidligere sprogpiloter, kommunikation med faggruppe og eksterne fagfolk, presse mv., hjemmesiden, årlig afrapportering af kursusaktivitet og sprogpiloternes virke. Projektlederen refererer til Perlerne/Per-Ivar Vaagland og holder løbende de nordiske kursusgårdes chefer orienteret om, hvad der foregår.

Til projektet er knyttet en lille faggruppe bestående af:

- En fagperson forankret i læreruddannelsen (fx en svensker)
- En fagperson forankret i grunduddannelsen (fx en nordmand)
- En fagperson, der repræsenterer de områder, hvor der undervises i nordiske sprog som fremmedsprog (en islænding eller en finne)
- En webmaster (en dansker)

De fire personer fungerer som sparringspartnere for projektlederen og forventes at bistå med annoncering/rekruttering af deltagere til kurset. Fagpersonerne deltager i kurser og konferencer som oplægsholdere/workshopholdere. En fagperson kunne være en uddannet sprogpilot. Der afholdes et årligt faggruppemøde, fx i tilknytning til kurser og konferencer. Det foreslås dog, at den nye faggruppe samles i foråret/sommeren 2009 til et planlægningsmøde (fx på en af perlerne).

Kurser og konferencer:

- Der afholdes 1-2 kurser/arrangementer om året afhængigt af de økonomiske midler.
- Nye kurser er for 25 personer med en ligelig fordeling mellem landene, hvis det er muligt.
- I 2009 afholdes et kursus på Lysebu i november, hvor målgruppen er grundskolelærere (og evt. læreruddannere)
- I 2010 afholdes en konference for uddannede sprogpiloter på Schæffergården (fx vinter/tidligt forår)
- Hvis der er midler til det, afholdes desuden i 2010 et sprogpilotkursus for gymnasielærere/undervisere på ungdomsuddannelser i efteråret
- I 2011 afholdes nyt kursus for grundskolelærere

Hjemmesiden:

Det er afgørende, at sprogpiloterne også fremover har en hjemmeside. Hjemmesiden skal fortsat informere om nye kurser, men vi er i gang med at ændre siden radikalt, således at den bliver mere brugervenlig for andre end sprogpiloter. Men skal siden virkelig have en afgørende betydning for lærere, skal den udvikles på væsentlige områder. Det vil være optimalt, hvis der fremover kunne skaffes penge til dels at udvikle

siden, dels at udvikle materiale til siden. Det er svært at få folk til at producere noget, og jeg ved fra andre projekter, at det hjælper, hvis man kan lokke med en mindre aflønning. Det ville være fornemt, hvis siden kunne blive en inspirationsplatform for nordiske lærere og levere materialer og forslag til undervisning. Men det vil kræve en særlig bevilling.

Økonomi:

Det er vigtigt, at kursusdeltagelsen fortsat bliver gratis. I projektfasen har deltagerne desuden fået rejsetilskud. Det har været et stort arbejde at administrere, og der har været mange problemer i forbindelse med udbetaling af tilskud. Desuden fordyrer det hele projektet, hvis der skal afsættes midler til rejse og evt. frikøb af lærer. På den anden side har lærere fra nogle lande haft svært ved at få fri til at deltage i kurset. Jeg vil anbefale, at man afsætter midler til at støtte folk med lang rejsevej, eller hvor deltagelse afhænger af tilskud til vikar. Erfaring fra Nordspråk viser, at det er muligt at få deltagere på kurser, selv om de selv skal betale rejse.

I budgettet skal årligt afsættes midler til:

Projektledelse
Hjemmeside
Rejser projektleder og faggruppe
Kursusophold for deltagere og projektleder
Honorar oplægsholdere
Evt. udflugt i forbindelse med kurser og konferencer
Evt. rejsestipendium/mulighed for vikardækning
Rejse og evt. overnatning oplægsholdere
Kursusadministration mv.

/Vanløse d. 01.03. 2009
Lis Madsen, projektleder